

Handläggare
Johanna Salén
08-508 26 032**Till**
Trafiknämnden
2022-03-17

Handlingsplan för gång 2022-2027

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden godkänner förslaget till ny handlingsplan för gång 2022-2027.
2. Trafiknämnden godkänner uppföljningen av handlingsplan för gång 2016-2021.

Gunilla Glantz
FörvaltningschefMattias Lundberg
AvdelningschefRobin Billsjö
Tf enhetschef**Trafikkontoret**
TrafikplaneringFleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 26 032
Växel 08-508 27 200
johanna.salen@stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
start.stockholm

Sammanfattning

Ärendet består av två delar. En uppföljning av handlingsplan 2016-2021 och ett förslag till en ny efterföljande handlingsplan med genomförandetid mellan 2022-2027.

I handlingsplan 2016-2021 fanns tio åtgärder utpekade. Åtta av åtgärderna bedöms genomförda och två av åtgärderna är påbörjade och delvis genomförda. Ingen åtgärd kvarstår helt att genomföra.

Den nya handlingsplanen tar avstamp i uppföljningen av och lärdomar från föregående handlingsplan samt från den workshop som genomfördes tidigt i framtagandet av den nya handlingsplanen. I handlingsplan 2022-2027 pekas 30 åtgärder ut fördelade under sju åtgärdsgrupper. De sju åtgärdsgrupperna är följande:

1. Ett prioriterat gångvägnät, 2. Mer omfattande infrastrukturprojekt med fokus på gående, 3. Mindre åtgärder för ökad framkomlighet och tillgänglighet, 4. Drift och underhåll, 5. Åtgärder för ökad attraktivitet och trygghet, 6. Information och kommunikation, 7. Öka kunskapen inom Stockholms stad genom information, utbildning, erfarenhetsåterföring och uppföljning.

Bakgrund

Gångplanen för Stockholms stad antogs i kommunfullmäktige i april 2016. Den är en fördjupning av Stockholms stads framkomlighetsstrategi och beskriver hur staden ska arbeta och planera för att bli en mer gångvänlig stad och för att öka andelen gående. Gångplanens övergripande mål är att stadens offentliga rum ska ge bättre förutsättningar för alla invånare och besökare att kunna, vilja, veta och våga gå.

Gångplanen består av två delar. Den första är en strategisk del med en långsiktig inriktning för hur Stockholms stad ska arbeta för att öka andelen gående och göra de offentliga platserna mer attraktiva för gående. Den andra delen utgörs av en handlingsplan som har genomförandetiden 2016-2021. I och med att handlingsplanens genomförandetid sträckte sig till och med 2021 har trafikkontoret tagit fram en ny handlingsplan.

Uppföljning handlingsplan gång 2016-2021

Arbetet med att ta fram en ny handlingsplan föregicks av en uppföljning av handlingsplan 2016-2021.

Åtgärderna

I handlingsplan 2016-2021 fanns tio åtgärder utpekade. Nedan följer en tabell med alla åtgärder utpekade, specificering kring vad som skulle göras, en kort sammanställning av vad som gjorts och en statusbedömning av varje åtgärd. Status på åtgärderna visas med hjälp av färgkoderna nedan. Åtta av åtgärderna bedöms genomförda och två av åtgärderna är påbörjade och delvis genomförda. Ingen åtgärd kvarstår helt att genomföra. Varje åtgärd beskrivs mer utförligt i bilaga 2 ”Uppföljning av handlingsplan gång 2016-2021”.

- ✓ Åtgärd genomförd
- Åtgärden påbörjad/utvecklingsmöjligheter
- Åtagandet kvarstår

Åtgärd	Ambition	Vad har gjorts	Status
1. Förbättra gångvänligheten på ett antal stråk med hög potential	Genomföra tre pilotprojekt som omfattar delar av de utpekade stråken.	Flera projekt har genomförts på stråken Hagastaden-Söderstaden & Hornstull – Telefonplan	✓ Åtgärd genomförd
2.Förbättra rekreativ-stråk	Ett pilotprojekt på ett rekreativ-stråk.	Rekreativ-stråket mellan Fagersjö och Farsta strand längs med Magelungen har rustats upp och förnyats.	✓ Åtgärd genomförd
3.Genomföra en kampanj för att åtgärda lokala gångproblem	Att få in information från medborgarna om var det finns avvikelser, hinder och olämpligheter i gångnätet för att kunna göra snabba åtgärder.	Kampanj med uppmaning om att <i>Tycka till</i> om olika utvalda gångstråk/platser och kampanj på Cykla o gå för att få in synpunkter.	✓ Åtgärd genomförd

Åtgärd	Ambition	Vad har gjorts	Status
4.Utveckla ett vägvisningssystem för fotgängare	Ge möjlighet att hitta till viktiga målpunkter inom gångavstånd och upplysa om att avstånden mellan målpunkter är korta (inom gångavstånd).	- Test och utvärdering av vägvisnings-skyltar genomförd. -Projekteringsstöd för vägvisning framtagen - Målpunktsanalys framtagen -Du är här skyltar uppsatta m. avståndsinfo -Storskaligt vägvisningssystem i hela staden är ej infört. Lokala skyltprogram har genomförts på vissa platser. - Turistvägvisning i city har satts upp.	 Åtgärd påbörjad

Åtgärd	Ambition	Vad har gjorts	Status
5.Skapa en "verktygslåda" för gånganalys	Att samla olika metoder för att inventera och utvärdera gångvänligheten inom ett avgränsat område eller stråk. En del av verktygslådan obligatorisk i investeringsprojekt.	Stöddokument som tagits fram är: - Guide för Vistelse-observation - Planeringsstöd för gånggata & gångfartsområde - planera för gående - Checklista gångvänlighet - Gator för gående - att välja gatutyp. - praktisk guide för mätning av gångflöden	 Åtgärd genomförd
6.Arbeta med tillfälliga åtgärder	Att klarlägga förutsättningarna för olika typer av tillfälliga åtgärder, både internt inom staden och gentemot externa intressenter.	Har till viss del gjorts inom ramen för Levande Stockholm.	 Åtgärd genomförd
	Införa en mängd tillfälliga åtgärder för att förbättra för gående när så behövs eller för att testa en ev. permanent framtida lösning.	Levande Stockholm Framtidsgator Diagonala övergångsställen Safe Light	 Åtgärd genomförd

Åtgärd	Ambition	Vad har gjorts	Status
7.Förbättra gatudrift och gatuunderhåll utifrån fotgängares behov	Att minska antalet och allvarlighetsgraden i singelolyckor för fotgängare, genom att se över metoder och prioriteringar inom gatudrift och gatuunderhåll.	Stor satsning på metodutveckling. Sopsaltningen har potential men anpassningar behöver göras för varje gata (ingen trottoar/gångbana är den andra lik). Utmanande att hitta en metod som fungerar som en slags universell lösning som kan bli standard. Olycksstatistik mäts över tid och metoden behöver utvecklas för att kunna se något resultat i siffror.	 Åtgärd påbörjad Utvecklings- möjligheter
	Gemensamt arbete för att hitta en prioriteringsordning av gångstråken.	Just nu prioriteras gator med högt gångflöde och de som passar bäst för att kunna utvärdera sopsaltningsmetoden.	 Åtgärd påbörjad Utvecklings- möjligheter
	Testa nya metoder och driva utvecklingen åt bättre vinterväghållning på gångtor.	Se ovan! Olika tester görs på flera gator i Stockholm. Testerna följs av en utvärdering och uppföljning för att få en bättre förståelse för vad som kan förbättras och vad som redan görs bra.	 Åtgärd påbörjad Utvecklings- möjligheter

Åtgärd	Ambition	Vad har gjorts	Status
8. Ta fram en metod för bedömning av trängsel på gångbanor	Inventering av existerande metoder för att mäta trängsel.	En kartläggning av använda mått och metoder i forskning och praktik, utifrån en litteraturstudie har genomförts.	✓ Åtgärd genomförd
	Genomföra en studie av hur Stockholms fotgängare upplever trängsel.	En fältstudie genomfördes där bl.a. observationer av fotgängares beteende vid olika typer av sektioner, hinder och avsmalningar noterades.	✓ Åtgärd genomförd
	Ta fram en stockholms-anpassad metod för att värdera trängsel.	En guideline för mätning av trängsel på gånggator är framtagen.	✓ Åtgärd genomförd
9. Mäta gångtrafiken	Att samla in data om antal och andel gående på olika platser i Stockholm.	- Mätserier sedan 2015 finns på ett antal platser. - En ny mätplan har tagits fram.	✓ Åtgärd genomförd
	Utredda lämpliga mätmetoder.	Olika metoder har testats och utretts	✓ Åtgärd genomförd
10. Genomföra "Levande Stockholm"	Konceptet innebär tillfälliga åtgärder på platser och gator tex genom gågator, möblering, sittplatser och underhållning.	Levande Stockholm har utvecklats genom åren och utförts med återkommande och nya satsningar varje år.	✓ Åtgärd genomförd

Gångplanens målsättningar

Det finns två indikatorer utpekade i gångplanen. Den första indikatorn är att andelen lokala resor (inom innerstaden respektive söder- eller västerort) som sker med gång ska vara minst 60 procent i innerstaden och 50 procent i ytterstaden år 2030. Den andra indikatorn är att andelen människor som upplever stadens gaturum som attraktivt ska behållas på minst 85 procent år 2030, vilket är samma andel som 2013.

Jämförelser med tidigare års siffror är inte helt okomplicerat då urvalet och frågeställningar skiljer sig åt mellan olika undersökningar. En grov bedömning är dock att andelen gående och upplevelsen av staden som attraktiv är relativt oförändrad sedan 2016. Om målet ska nås till 2030 krävs ytterligare satsningar på gång och ett fortsatt konsekvent arbete med genomförandet av åtgärderna.

Ärendets beredning

Under framtagandet av den nya handlingsplanen har en workshop genomförts med deltagande från trafikkontoret, Södermalms stadsdelsförvaltning, Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning, Farsta stadsdelsförvaltning, Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning, Skarpnäcks stadsdelsförvaltning och exploateringskontoret. Samtliga har också fått möjlighet att lämna synpunkter på det slutliga förslaget.

Handlingsplan för gång 2022-2027

Den nya handlingsplanen tar avstamp i uppföljning av och lärdomar från föregående handlingsplan samt från den workshop som genomfördes tidigt i processen. Representanter från stora delar av trafikkontoret, exploateringskontoret och från några stadsdelsnämnder har medverkat i framtagandet.

Den nya handlingsplanen avser 30 åtgärder som är uppdelade under sju olika åtgärdsgrupper för åtgärder inom gång. Nedan följer en lista på de föreslagna åtgärderna. I bilaga 1 finns förslag till handlingsplan i sin helhet med åtgärderna beskrivna mer i detalj.

1. Ett prioriterat gångvägnät

Åtgärderna syftar till att ta fram och förankra ett övergripande och prioriterat gångvägnät som binder ihop stadens viktiga målpunkter. De syftar också till att ta fram rekommendationer för till exempel bredd, framkomlighet, säkerhet, trygghet och vistelsekvaliteter. Ett utpekat och prioriterat gångvägnät utgör en viktig grund för all gångplanering. Det ska underlätta vid prioritering av

investeringsåtgärder, i prioritering av drift och underhåll samt i olika typer av tillstånds- och upplåtelsefrågor som till exempel uteserveringstillstånd och trafikanordningsplaner. Det prioriterade gångvägnätet ger också information om var gångstråken kräver extra hög standard och omvårdnad i stadsbyggnadsprojekt eller andra större projekt som omfattar nybyggnation eller omdaning av ett gaturum.

Åtgärder:

- 1a. Ta fram ett prioriterat gångvägnät
- 1b. Ta fram lämplig standard för det prioriterade gångvägnätet
- 1c. Genomföra en stegvis inventering av det prioriterade gångvägnätet

2. Mer omfattande infrastrukturprojekt med fokus på gående
Infrastrukturprojekt med fokus på gående avser större projekt som ofta tar flera år och kräver en mer omfattande planering. Det kan innebära väsentlig ombyggnad av befintlig infrastruktur, ny infrastruktur som ska ansluta till redan befintligt gångvägnät, ny gångbro, ombyggnader av till exempel torg eller förbättringar av längre stråk med flera olika åtgärder längs med sträckan. Åtgärderna är en viktig del i att skapa en mer gångvänlig stad. I takt med att staden förtätas och nya detaljplaner tas fram finns också möjlighet att tillgodose gåendes behov och skapa attraktiva miljöer för gående redan från start.

Åtgärder:

- 2a. Årlig åtgärdsplanering för infrastrukturprojekt på gångvägnätet
- 2b. Säkerställa gåendes behov i hela stadsbyggnadsprocessen
- 2c. Utredda möjligheter till markvärme

3. Mindre åtgärder för ökad framkomlighet och tillgänglighet
För att fler ska välja att gå är det viktigt att minska tidsåtgången och öka komforten för gående. Det ska vara enkelt och möjligt för alla att ta sig fram till fots i Stockholm, vare sig du går med barnvagn, rullator eller resväska, har synnedsättning eller vill gå i bredd med någon. Exempel på åtgärder som ökar framkomligheten och tillgängligheten för gående är bredare gångbanor, jämn beläggning, genomgående gångbanor, prioritering av gående vid trafiksignaler, färre hinder på gångbanor och gena gångförbindelser. En viktig del i att främja framkomlighet och tillgänglighet är också att det finns säkra och korta omledningsvägar för gående vid byggnationer och vägarbeten.

Åtgärder:

- 3a. Genomföra punktinsatser för att förbättra tillgänglighet och framkomlighet
- 3b. Införa tillfälliga åtgärder för att öka tillgänglighet och framkomlighet
- 3c. Ta hänsyn till gåendes behov vid trafikstörande arbeten
- 3d. Avvägningar mellan tillgänglighet, framkomlighet och vistelse
- 3e. Optimera trafiksignaler för gående
- 3f. Prioritera gående vid passager längs hela det prioriterade gångvägnätet
- 3g. Förbättra gångvägvisningen mellan viktiga målpunkter i ytterstaden

4. Drift och underhåll

Fallolyckor är den vanligaste typen av olycka i stadens offentliga rum och de leder ofta till allvarliga konsekvenser för gående. Oftast kan olyckan kopplas till att den gående halkat eller snubblat. Flest olyckor sker när det är vinterväglag. Äldre är en utsatt grupp som ofta får allvarliga skador till följd av fallet. På grund av rädsla för att skadas undviker en del äldre att gå ut när det är vinterväglag. I en gångvänlig stad ska gångvägnätet vara finmaskigt för att ge goda möjligheter att inom rimlig tid nå sin målpunkt. Därmed behövs prioriteringar av vilka stråk och platser som ska ha extra hög kvalitet på vinterväghållning, halkbekämpning samt sand- och lövupptagning. Målet är att stora delar av det prioriterade gångvägnätet (se åtgärd 1), ska ha en hög standard även under vinterhalvåret. För att gångvägnätet även långsiktigt ska ha god standard behövs också ett kontinuerligt underhåll. Det är viktigt att redan tidigt planera in rätt mått för drift samt välja rätt beläggning på gångtorna, så att det blir enkelt att sköta drift och underhåll i stadsmiljön.

Åtgärder:

- 4a. Ta fram underlag för prioritering av drift- och underhållsåtgärder
- 4b. Förbättrad vinterväghållning på gångvägnätet
- 4c. Förbättrad vinterväghållning genom närmare samarbete mellan trafikkontoret och stadsdelsförvaltningarna
- 4d. Utföra underhållsåtgärder på gångvägnätet
- 4e. Ta fram reinvesteringsprogram för att utföra åtgärder på längre stråk
- 4f. Ta fram en beläggningshandbok

5. Åtgärder för ökad attraktivitet och trygghet

För att fler ska välja att gå och vilja vistas på våra offentliga platser är det, utöver tillgängligheten, också viktigt att öka attraktiviteten i och upplevelsen av staden. Det kan till exempel handla om aktiviteter som lockar människor till en plats, som uteserveringar, sittmöbler, grönska, minskat buller eller solskydd. Trygghet är en central fråga när det gäller hur staden upplevs. Många gående känner otrygghet kvällstid och en del undviker helt att gå ut på kvällarna. Ödsliga platser upplevs ofta som otrygga, därför kan ökad gångtrafik i sig bidra till ökad trygghet. Förutom ett ökat folkliv finns det också åtgärder som direkt ökar tryggheten, exempelvis belysningsåtgärder, städning, klottersanering, att ta bort sly och buskar så att ytor går att överblicka *samt rusta upp platser som eftersatts*.

Åtgärder:

- 5a. Införa tillfälliga åtgärder som syftar till att göra gångvägnätet mer attraktivt
- 5b. Genomföra mindre åtgärder ökad attraktivitet och trygghet
- 5c. Genomföra belysningsåtgärder på gångvägnätet
- 5d. Rusta upp ytor och platser

6. Information och kommunikation

Som en del i att öka andelen gående i staden blir det viktigt att kommunicera med stockholmarna för att få fler intresserade av och delaktiga i det arbete som görs. Staden kan då bättre anpassa gångnätet efter invånarnas önskemål och även göra allmänheten medveten om fördelar och eventuella utmaningar som finns med olika förslag.

Åtgärder:

- 6a. Tillhandahålla tydlig information på Stockholms stads webbplatser
- 6b. Lyssna till stockholmarnas idéer och tankar
- 6c. Uppmuntra stockholmare och besökare att gå till olika målpunkter
- 6d. Genomföra externa kommunikationsinsatser

7. Öka kunskapen kring gångfrågor inom Stockholms stad genom information, utbildning, erfarenhetsåterföring och uppföljning

För att kunna göra rätt avvägningar och ta rätt beslut i gångfrågor krävs ökad kunskap och förståelse inom de verksamheter som har ansvar för frågor som påverkar gångtrafiken. Inom Stockholms stad finns en rad processer och rutiner som ska underlätta och

kvalitetssäkra arbetet med planering, genomförande och drift. De förvaltningar och bolag som berör gångfrågorna behöver identifieras och aspekter kring gång behöver arbetas in ifall det saknas.

Åtgärder:

- 7a. Genomföra en kartläggning av stadens processer kring gångfrågor
- 7b. Höja kunskapen kring gångfrågorna internt
- 7c. Uppföljning och erfarenhetsåterföring

Ekonomi

Trafikkontoret har i och med framkomlighetsstrategin lagt mer fokus på gång, cykel och kollektivtrafik i det löpande arbetet. Stora delar av kontorets personella och ekonomiska resurser riktas till detta arbete. I förslaget till ny handlingsplan för gång redogörs för vad som är viktigt för att göra Stockholm mer gångvänligt och för att få fler att vilja gå. Åtgärderna är formulerade på ett sådant sätt att ambitionsnivån kan variera utifrån rådande budgetamar. Det går således i dagsläget inte att göra en exakt kostnadsuppskattning av handlingsplanens genomförande. Som jämförelse följer nedan en grov uppskattning av kostnader för det arbete som bedrivits de senaste åren.

1. Ett prioriterat gångväg nät

Åtgärderna inom denna åtgärdsgrupp kräver främst personella resurser som kan lägga dedikerad tid till uppgiften. För inventeringen kan externa resurser behöva tas in.

2. Mer omfattande infrastrukturprojekt med fokus på gående
Investeringsnivåerna för riktade åtgärder på gångvägnätet har ökat sedan nämnden antog framkomlighetsstrategin. Under åren 2019-2022 investerar kontoret 500 mnkr i framkomlighetsåtgärder för gång och kollektivtrafik, vilket resulterat i att kontoret kunnat genomföra flera prioriterade projekt inom gång, i enlighet med gångplanen. För att fortsatt kunna satsa på riktade investeringsåtgärder i enlighet med handlingsplanens intentioner bedömer kontoret att behovet av investeringsmedel kommer att vara i paritet med vad kontoret lagt ned de senaste åren.

3. Mindre åtgärder för ökad framkomlighet och tillgänglighet
Inom denna åtgärdsgrupp handlar det mycket om stadens rutinarbete som kan förbättras och riktas än mer till gåendes behov. Åtgärderna som avser tillfälliga och mindre kostsamma åtgärder avser bland annat åtgärderna inom Levande Stockholm.

Kostnaderna för Levande Stockholm har fördelats enligt nedan för de senaste 4 åren.

2018: 7 mnkr drift, 10 mnkr investering

2019: 13,6 mnkr drift, 2 mnkr investering

2020: 19,5 mnkr drift, 3 mnkr investering

2021: 23,5 mnkr drift, 9 mnkr investering

Ombyggnad av korsningspunkter längs med hela det prioriterade gångvägnätet innebär investeringskostnader. Dessa ombyggnader görs med fördel när längre stråk ska åtgärdas eller så kan flera korsningspunkter åtgärdas samtidigt.

Vägvisning av stråk medför kostnader för vägvisningsskyltar och installation.

4. Drift och underhåll

Den metodutveckling för sopsaltning som pågår på gångvägnätet har kostat ca 11 miljoner kronor per år de senaste tre åren.

Eftersom metodutvecklingen för sopsaltningen inte är klar är det svårt att säga vad ett kvadratmeterpris skulle vara och vad en uppskalning skulle kunna kosta. Det närmaste skulle kunna vara att jämföra med kostnaderna på cykelvägnätet. En schablon för kostnaderna på cykelvägnätet är 20-105 kr/kvm/år beroende på område så även med fasta sträckor är det svårt att ge en exakt prognos.

För år 2022 planeras reinvesteringar på gångvägnätet för 15 miljoner kronor inom nämndens framkomlighetssatsning på gång och kollektivtrafik.

5. Åtgärder för ökad attraktivitet och trygghet

Tillfälliga och mindre åtgärder för att öka attraktivitet och trygghet görs bland annat inom ramen för Levande Stockholm. Se skrivning under åtgärdsgrupp 3 kring ekonomi för Levande Stockholm.

Kontoret har utöver Levande Stockholm arbetat fram en ny kajstrategi där liknande insatser föreslås intill stadens vattenrum. Pilotprojektet Framtidsgatorna som genomfördes 2020-2021 är ytterligare ett exempel. Fler liknande projekt pågår med olika externa och interna samarbetspartners.

Kostnaden för belysning varierar bland annat beroende på om fundament måste grävas ner eller om belysningsåtgärder kan göras som "passa på åtgärder" i andra projekt.

6. Information och kommunikation

Kostnader för layout, tillgänglighetsanpassning, bilder, kommunikation med mera av den nya handlingsplanen beräknas kosta cirka 110 000 kr.

Extern kommunikation om gång som trafikslag kan kosta från cirka 15 000 kr beroende på ambitionsnivå och mängd insatserna.

7. Öka kunskapen kring gångfrågor inom Stockholms stad genom information, utbildning, erfarenhetsåterföring och uppföljning

Åtgärderna inom denna inriktning kräver framför allt personella resurser för att genomföras, framför allt är det uppföljningen som medför kostnader.

Den nya mätplanen innebär en årlig kostnad på 300 000 kronor.

Sju fasta mätstationer för gång finns i nuläget och de har en driftskostnad på ca 167 000 kronor per år.

Det görs även ytterligare gångflödesmätningar för 130 000 kronor per år.

Trafikkontorets synpunkter

Mot bakgrund av ovanstående föreslår trafikkontoret att trafiknämnden godkänner förslag till handlingsplan för gång 2022-2027.

Slut

Bilagor

1. Bilaga 1 Handlingsplan för gång 2022-2027
2. Bilaga 2 Uppföljning handlingsplan för gång 2016-2021